

Kyproksen suositukset inklusiivisesta arvioinnista

Yli 150 osallistujaa 29 maasta kohtasi Kyproksen koulutus- ja kulttuuriministeriön ja Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskuksen yhteistyönä järjestämässä Arviointi inklusiivisissa oppimisympäristöissä -konferenssissa Limassolissa, Kyproksessa 23.–24. lokakuuta 2008. Konferenssi oli loppuhuipennus kolme vuotta kestäneelle hanketyölle. Hankkeessa on tutkittu inklusiivista opetusta tukevia arviointilinjauksia ja -käytänteitä yleisopetuksessa.

Tämä asiakirja sisältää konferenssin keskustelujen tulokset ja yhteenvedot sekä suositukset päättäjille ja alan ammattilaisille koskien inklusiota tukevien arviointiprosessien kehittämistä.

Tämän asiakirjan sisältö on linjassa kansainvälisten vammaisuutta ja erityisen tuen antamista koskevien julistusten, kuten Unescon Salamancan julistuksen (UNESCO Salamanca Statement, 1994) ja YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista (United Nations Convention on the Rights of People with Disabilities, 2006) kanssa.

Edustajien mukaan kaikissa maissa

Arviointiprosessit, -menettelyt, -menetelmät ja -välineet ovat olennaisia tuettaessa kaikkien oppilaiden, myös erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden, oppimista.

Arviointi voi edistää tai haitata inklusiota. Arviointimenetelmien kehittäminen ja inklusiivisen opetuksen käytänteet ovat yleensä yhteydessä toisiinsa.

Vaikka arvioinnin yhteydessä tehtävän diagnosoinnin merkitys tunnustetaan, ei erityisen tuen tarpeeseen liittyvässä arvioinnissa tule liiaksi painottaa diagnosointia ja resursointia. Nämä toimijat eivät useinkaan työskentele edes yleisopetuksen kouluissa. Painopisteen tulisi sen sijaan olla opettajien ja muiden alan ammattilaisten tekemässä jatkuvassa arvioinnissa, joka suoraan ohjaa opetusta ja oppimista.

Yleisopetuksen kouluihin tulee kehittää toimivia jatkuvan, formatiivisen arvioinnin järjestelmiä, jotka tarjoavat opettajille välineitä arvioida kaikkien, myös erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oppimista sekä auttavat oppilaiden tuen tarpeiden tunnistamisessa.

Osallistujien näkemys

Osallistava, *inklusiivinen arviointi* on arviointia kaikissa niissä oppimis- ja kasvatusympäristöissä, jotka edistävät kaikkien oppilaiden oppimista parhaalla mahdollisella tavalla.

Inklusiivisen arvioinnin päätavoite on, että kaikki arviointilinjaukset ja menettelytavat tukevat ja edistävät kaikkien oppilaiden, myös syrjäytymisvaarassa olevien ja etenkin erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden, onnistunutta fyysistä, sosiaalista ja tiedollista osallisuutta.

Osallistavia arviointimenettelyjä edistäviä tekijöitä:

- Kaikkien arviointimenetelmien tulee tukea palautteen antamista ja oppimisen edistämistä.
- Oppilailla on oikeus vaikuttaa heitä koskevan arvioinnin menetelmiin.

- Kaikilla oppilailla on oikeus luotettavaan, pätevään ja oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin sovitettuun arviointiin.
- Kaiken arvioinnin tulee perustua yhteisiin periaatteisiin niin, että se tarjoaa kaikille oppilaille mahdollisuuden osoittaa tietonsa, taitonsa ja osaamisensa.
- Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tarpeet tulee ottaa huomioon ja sisällyttää kaikkiin yleisiin ja erityisopetusta koskeviin arviointilinjauksiin.
- Kaikkien arviointimenettelyjen tulee täydentää ja tukea toisiaan.
- Kaikkien arviointimenettelyjen tulee vaalia monimuotoisuutta ja ottaa se kokonaisvaltaisesti huomioon tunnistamalla ja kunnioittamalla kaikkien oppilaiden yksilöllisiä saavutuksia ja oppimistuloksia.
- Kaikkien arviointimenetelmien tulee olla yhtenäisiä ja tukea opetus- ja oppimistavoitteita.
- Arviointimenetelmien tavoitteena on nimenomaan ehkäistä eristämistä välttämällä mahdollisimman pitkälle kaikenlaista leimaamista ja panostamalla inklusiota edistäviin oppimis- ja opetuskäytäntöihin.

Innovatiiviset inklusiiviset arviointikäytännöt ovat esimerkki kaikille oppilaille soveltuvista hyvistä arviointikäytännöistä.

Oppimisen arviointi, jossa oppilaat tarkastelevat omaa oppimistaan ja suunnittelevat tulevaa oppimistaan yhdessä opettajiensa kanssa saamansa palautteen perusteella, on inklusiivisen, osallistavan arvioinnin lähestymistapa.

Osallistujien suositukset

Kaikki oppilaat osallistuvat arviointiin, ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan arviointiinsa ja oppimistavoitteidensa ja -suunnitelmiansa (HOJKSin tai vastaavan) kehittämiseen, toteutukseen ja arviointiin.

Vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua kaikkeen lastaan koskevaan arviointiin.

Opettajat käyttävät oppimisen arviointia kaikkien oppilaiden oppimismahdollisuuksien parantamiseen. Tämä sisältää päämäärien ja tavoitteiden asettamisen oppilaille ja yhdessä oppilaiden kanssa sekä tavoitteet opettajalle itselleen. Tavoitteet asetetaan ottaen huomioon erityistä tukea tarvitseville oppilaille soveltuvat tehokkaat opetusmenetelmät. Tähän kuuluu myös oppimista koskevan palautteen antaminen oppilaille tavalla, joka vastaa heidän tarpeisiinsa ja tukee heidän oppimistaan.

Koulussa laaditaan arviointisuunnitelma, jossa kuvataan arvioinnin tarkoitus, käyttö, tehtävät ja vastuut sekä esitetään selkeästi, miten arvioinnilla tuetaan oppilaiden erilaisia tarpeita.

Moniammatilliset arviointitiimit tukevat kaikkien oppilaiden opetus- ja oppimisprosesseja riippumatta jäsentensä ammatillisesta taustasta tai asemasta tiimissä.

Arviointilinjaukset ja -menettelyt tukevat ja edistävät kaikkien oppilaiden, etenkin syrjäytymisvaarassa olevien ja erityistä tukea tarvitsevien, onnistunutta osallistumista.

Arviointia koskevan lainsäädännön tulee edistää inklusiivisen, osallistavan arvioinnin toteuttamista.

Limassol, Kypros, lokakuu 2008